“INNOVATSION IQTISODIYOT VA MENEJMENT: ZAMONAVIY TENDENSIYALAR, MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR” xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

MATERIALLAR TO‘PLAMI

10.04.2026

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

“MENEJMENT” KAFEDRASI

“INNOVATSION IQTISODIYOT VA MENEJMENT: ZAMONAVIY TENDENSIYALAR, MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR”

xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

MATERIALLARI TO‘PLAMI

(10-aprel 2026-y.)

Samarqand - 2026

МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ, НАУКИ И ИННОВАЦИЙ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

САМАРКАНДСКИЙ ИНСТИТУТ ЭКОНОМИКИ И СЕРВИСА

КАФЕДРА «МЕНЕДЖМЕНТ»

«ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА И МЕНЕДЖМЕНТ: СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ, ВОПРОСЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ»

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

международной научно-практической конференции

(10-апреля 2026 г.)

Самарканд – 2026

MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATION OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

SAMARKAND INSTITUTE OF ECONOMICS AND SERVICE

DEPARTMENT OF MANAGEMENT

«INNOVATIVE ECONOMY AND MANAGEMENT: CONTEMPORARY TRENDS, CHALLENGES, AND PROSPECTS»

COLLECTION OF PROCEEDINGS

of the international scientific and practical conference

(10-Apr 2026)

Samarkand – 2026

UO‘K: 330.341.1:005
KBK: 65.011.15
Innovatsion iqtisodiyot va menejment: zamonaviy tendensiyalar, muammolar va istiqbollar // Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari. 2026-yil 10-aprel. Samarqand, SamISI, 2026 – 1370 bet.

To‘plovchi va nashrga tayyorlovchi:
F.U.Tursunov – SamISI “Menejment” kafedrasi mudiri, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent.

Nashr uchun mas’ullar:
O.M.Pardayev - SamISI, Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha rektor o‘rinbosari, iqtisod fanlari doktori, professor
M.T.Alimova – SamISI “Menejment” kafedrasi professori, iqtisod fanlari doktori
Sh.S.Urazov - SamISI “Menejment” kafedrasi, PhD, dotsent v.b.
N.T.Sattorova - SamISI “Menejment” kafedrasi, PhD, dotsent v.b.
Q.S.Maxmudov – SamISI “Menejment” kafedrasi, katta o‘qituvchi

Sahifalovchi:
B.M.Abdumannonov – SamISI “Menejment” kafedrasi assistenti.

Ilmiy – amaliy konferensiya materiallarida “Innovatsion iqtisodiyot va menejment: zamonaviy tendensiyalar, muammolar va istiqbollar”ga oid yo‘nalishlar yoritilgan. To‘plamda:

- Innovatsion menejmentni rivojlantirishning metodologik masalalari;
- Innovatsion iqtisodiyot sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirish tendensiyalari, xususiyatlari va istiqbollari;
- Ta’limda innovatsiyalar – ta’lim xizmatlari sifati va raqobatbardoshligini oshirishning asosiy dastaklari sifatida;
- Innovatsion iqtisodiyot sharoitida hududlarda raqamli ekotizimni shaklllantirishning strategik yo‘nalishlari;
- Innovatsion klasterlarni milliy iqtisodiyot soha va tarmoqlarida shakllantirishning uslubiy asoslari”ga qaratilgan ilmiy-nazariy va amaliy tavsiyalarga boy tezis va maqolalarda o‘z aksini topgan.

Tezis va maqolalar mualliflar tahririda chop etilmoqda. Ularda keltirilgan raqamlar, faktlar, xulosa va tavsiyalarga mualliflar mas’ul hisoblanadi. Ularning ayrim fikrlari tashkiliy guruh qarashlariga to‘g‘ri kelmasligi mumkin.

Материалы научно-практической конференции охватывают области «Инновационная экономика и менеджмент: современные тенденции, проблемы и перспективы». В сборник вошли:

- Методологические вопросы развития инновационного менеджмента;
- Тенденции, особенности и перспективы развития сектора услуг в условиях инновационной экономики;

- Инновации в образовании как основные рычаги повышения качества и конкурентоспособности образовательных услуг;

- Стратегические направления формирования цифровой экосистемы в регионах в условиях инновационной экономики;

- Методологические основы формирования инновационных кластеров в секторах и отраслях национальной экономики». Материалы конференции богаты научными, теоретическими и практическими рекомендациями.

Диссертации и статьи публикуются под редакцией авторов. Авторы несут ответственность за представленные в них рисунки, факты, выводы и рекомендации. Некоторые из их мнений могут не совпадать с мнением организационной группы.

The materials of the scientific and practical conference cover the areas of “Innovative economy and management: modern trends, problems and prospects”. The collection includes:

- Methodological issues of developing innovative management;

- Trends, features and prospects of developing the service sector in the conditions of an innovative economy;

- Innovations in education as the main levers for improving the quality and competitiveness of educational services;

- Strategic directions for forming a digital ecosystem in regions in the conditions of an innovative economy;

- Methodological foundations of forming innovation clusters in sectors and industries of the national economy” are reflected in theses and articles rich in scientific, theoretical and practical recommendations.

Theses and articles are published under the editorship of the authors. The authors are responsible for the figures, facts, conclusions and recommendations presented in them. Some of their opinions may not coincide with the views of the organizational group.

© Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, 2026.
© “STEP-SEL” MChJ. Nashriyoti, 2026.

9. FAO. *Climate Change and Food Security*. Rome, 2018.
10. Hallegatte S. *Shock Waves: Managing the Impacts of Climate Change on Poverty*. World Bank, 2016.
11. Burke M., Hsiang S., Miguel E. *Global Non-linear Effect of Temperature on Economic Production*. Nature, 2015.
12. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. *“Yashil iqtisodiyotga o‘tish strategiyasi to‘g‘risida”gi qaror va farmonlar*. Toshkent.
13. O‘zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o‘zgarishi vazirligi materiallari.
14. O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi. *Atrof-muhit va barqaror rivojlanish ko‘rsatkichlari to‘plami*. Toshkent.
15. Abdurahmonov Q.X. *Iqtisodiyot nazariyasi*. Toshkent, 2020.
16. Yo‘ldoshev N.Q. *Milliy iqtisodiyot rivojlanishi*. Toshkent, 2019.
17. Rasulov A., Karimov B. *Ekologiya va barqaror rivojlanish asoslari*. Toshkent, 2021.
18. Xodiev B.Yu. *Makroiqtisodiyot*. Toshkent, 2021.
19. Shodmonov Sh., N’ofurov U. *Iqtisodiyot nazariyasi*. Toshkent, 2018.
20. Tursunov X.T. *Atrof-muhit iqtisodiyoti*. Toshkent, 2022.

Hasanova Sadoqat Bahodir qizi - Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti tayanch doktoranti **e-mail:** *camellia.hss@gmail.com*

TO‘QIMACHILIK SANOATIDA INNOVATSION KLASTERLAR ASOSIDA NARX SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISHNING USLUBIY ASOSLARI

Annotatsiya. *To‘qimachilik sanoati O‘zbekiston iqtisodiyotining muhim tarmon’idir. Zamonaviy sharoitda tarmoqni rivojlantirishda klaster yondashuvi muhim ahamiyat kasb etmoqda. Klaster tizimi xomashyo yetishtirishdan tayyor mahsulot ishlab chiqarishgacha bo‘lgan yagona zanjirni shakllantiradi va narx siyosatini optimallashtirish imkonini beradi.*

Ushbu jarayon innovatsion klaster yondashuvi asosida ko‘rib chiqiladi va klaster tizimining narx shakllanishiga ta’siri tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: *innovatsion klaster, narx siyosati, to‘qimachilik sanoati, raqobatbardoshlik, eksport bozori.*

Kirish. O‘zbekiston Respublikasining “O‘zbekiston – 2030” strategiyasida milliy iqtisodiyot tarmoqlarini, jumladan to‘qimachilik sanoatini innovatsion rivojlantirish, yuqori qo‘shilgan qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish hamda eksport salohiyatini oshirish ustuvor yo‘nalish sifatida belgilangan. Mazkur strategiyada klaster tizimini rivojlantirish, ishlab chiqarish zanjirlarini chuqurlashtirish va zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etish orqali korxonalar samaradorligini oshirishga alohida e’tibor qaratilgan. Shu nuqtai nazardan, to‘qimachilik sanoatida innovatsion klasterlar asosida narx siyosatini takomillashtirish strategik vazifalardan biri bo‘lib, u korxonalarning raqobatbardoshligini oshirish va barqaror iqtisodiy o‘sishni ta’minlashga xizmat qiladi[1].

O‘zbekistondagi to‘qimachilik sanoati korxonalarining narx siyosati ko‘p jihatdan ishlab chiqarish hajmi, eksport yo‘nalishlari va bozor talabiga bog‘liq. Maqolada narxlash samaradorligi yirik to‘qimachilik korxonalari faoliyati misolida tahlil qilindi. Tahlil uchun ma’lumotlar korxonalarning ochiq moliyaviy hisobotlari hamda tarmoq statistik ma’lumotlari asosida shakllantirildi (1-jadval).

1-jadval.

To‘qimachilik korxonalarida narx siyosati ko‘rsatkichlari.[211]

Korxona	Ishlab chiqarish (mlrd.so‘m)	Eksport ulushi (%)	Narxlarning oshishi (%)
Indorama Kokand Textile MChJ	1240	62	7
Osiyo Grand Tekstil MChJ	860	54	8
Betlis Tekstil MChJ	640	49	6

Taqdim etilgan ma’lumotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, ishlab chiqarish hajmi yuqori bo‘lgan korxonalarda tannarxni kamaytirish imkoniyati yuqori bo‘ladi. Bu esa miqyos samarasi (economies of scale) orqali narx siyosatini yanada moslashuvchan yuritish imkonini beradi.

O‘z navbatida, “Osiyo Grand Tekstil” va “Betlis Tekstil” korxonalarida narxlarning o‘sish sur’atlari nisbatan o‘rtacha darajada bo‘lib, bu holat ishlab chiqarish hajmining kichikligi hamda eksport salohiyatining cheklanganligi bilan izohlanadi

Natijalar shuni ko‘rsatadiki, yuqori ishlab chiqarish quvvatiga va rivojlangan eksport infratuzilmasiga ega kompaniyalar moslashuvchan narxlash strategiyasini amalga oshirish uchun ko‘proq imkoniyatlarga ega. Bu ularga nafaqat bozor tebranishlarini qoplash, balki rentabellikni oshirish imkonini beradi. [3][5]

1-rasm. Klaster yondashuvi sharoitida narx shakllanishiga ta’sir etuvchi omillar[212]

Avvalo, eng muhim omillardan biri **ishlab chiqarish tannarxidir**. (1-rasm)

[211] Muallif ishlanmasi
[212] Muallif ishlanmasi

U narxning asosini tashkil qiladi, chunki u ishlab chiqarish jarayoni bilan bog‘liq barcha xarajatlarni o‘z ichiga oladi: xom ashyo, ishchi kuchi, elektr energiyasi, uskunalarning amortizatsiyasi, transport, qadoqlash, saqlash va boshqa ishlab chiqarish va tijorat xarajatlari. To‘qimachilik fabrikalarida tannarx darajasi paxta, ip, bo‘yoqlar, kimyoviy reagentlar narxining o‘zgarishiga, shuningdek, matoni qayta ishlash xarajatlariga ayniqsa sezgir.

Innovatsion klaster sharoitida narx siyosati alohida ahamiyat kasb etadi. Klaster tizimi korxonalar o‘rtasida kooperatsiyani rivojlantirib, ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish imkonini beradi. Bu esa mahsulot tannarxining pasayishiga va raqobatbardosh narx shakllanishiga xizmat qiladi.

Klaster tizimining narx siyosatiga ta’siri quyidagilarda namoyon bo‘ladi:

- ishlab chiqarish xarajatlarini optimallashtirish
- logistika xarajatlarini kamaytirish
- innovatsiyalarni tez joriy etish imkoniyati
- eksport narx strategiyasini samarali shakllantirish

Natijada klaster ishtirokchilari bozorda yanada barqaror narx siyosatini yuritish imkoniyatiga ega bo‘ladi.

Iste’mol talabi narx belgilashda asosiy omil hisoblanadi. To‘qimachilik mahsulotlari narxi nafaqat kompaniyaning ichki sharoitlari, balki bozor talabi bilan ham belgilanadi. Mato, kiyim-kechak yoki trikotajning ayrim turlariga yuqori talab kompaniyalarga yanada qulayroq narxlarni belgilash imkonini beradi, talabning pasayishi esa narx siyosati va mahsulot turlariga o‘zgartirishlar kiritishni talab qiladi. Xom ashyo va materiallar narxi narx belgilashda muhim omil hisoblanadi. To‘qimachilik sanoatida paxta, sintetik tolalar, bo‘yoqlar, aksessuarlar va boshqa resurslar tannarxning katta qismini tashkil qiladi. Xom ashyo narxlarining o‘zgarishi ishlab chiqarish tannarxiga bevosita ta’sir qiladi va sotish narxiga o‘zgartirishlar kiritishni talab qiladi. [4][5]

To‘qimachilik kompaniyalarida narxlar raqobat darajasiga ham bog‘liq. Ishlab chiqaruvchilar soni ko‘p bo‘lganligi sababli, kompaniyalar o‘rtacha bozor narxlari diapazoniga e’tibor qaratishga va rentabellik va mahsulot jozibadorligi o‘rtasidagi muvozanatni izlashga majbur bo‘lmoqdalar. Bunday sharoitda mahsulot sifati, dizayni, xizmati va brend obro‘si kabi nomoddiy omillar tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Eksportga yo‘naltirilgan kompaniyalar uchun raqobat muhiti yanada murakkablashadi, chunki ular xorijiy ishlab chiqaruvchilarning narxlarini va xalqaro bozorlarning talablarini hisobga olishlari kerak. [6]

Valyuta o‘zgarishi narxlarning shakllanishiga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Import qilingan xom ashyolardan foydalanadigan yoki eksportga yo‘naltirilgan kompaniyalar uchun valyuta kursining o‘zgarishi resurslar narxiga va tashqi savdo operatsiyalarining rentabelligiga ta’sir qiladi. Milliy valyutaning zaiflashishi import qilingan materiallar narxini oshiradi, bu esa mahsulot narxlarining oshishiga olib kelishi mumkin. Shu bilan birga, eksportchilar uchun valyuta kursining o‘zgarishi tashqi bozorlarda savdo rentabelligini oshirishi mumkin. Soliq yukining o‘zgarishi kompaniyalarning moliyaviy ko‘rsatkichlariga bevosita ta’sir qiladi. Shu bilan birga, hukumat mahsulotlarning raqobatbardoshligiga hissa

qo‘shadigan soliq imtiyozlari, subsidiyalar va eksportni qo‘llab-quvvatlash kabi rag‘batlantirish choralarini amalga oshirishi mumkin.

Umumiy iqtisodiy vaziyat ham kompaniyaning narx siyosatiga ta’sir qiladi. Inflyatsiya, uy xo‘jaliklarining daromad darajasi, foiz stavkalari va investitsiya muhiti kabi omillar kompaniyalarning faoliyat sharoitlarini belgilaydi. [7][8]

Iqtisodiy o‘sish davrlarida investitsiyalar va mahsulot sifatini yaxshilash imkoniyatlari kengayadi, inflyatsiya esa xarajatlar bosimini oshiradi, bu esa narxlash strategiyalariga o‘zgartirishlar kiritishni talab qiladi. Bugungi sharoitda to‘qimachilik sanoati kompaniyalari yanada moslashuvchan narxlash mexanizmlaridan foydalanishlari kerak. Bunday mexanizmlardan biri bu turli bozor segmentlarining xususiyatlariga qarab narx darajalari belgilanadigan differentsial narxlashdir. Ichki bozor uchun iste’molchilarning arzonligiga qaratilgan raqobatbardosh narxlash strategiyasi tavsiya etiladi. Tashqi bozorlar uchun esa, aksincha, mahsulot sifati, brendi va kompaniyaning eksport obro‘siga asoslangan qiymatga asoslangan narxlash samarali hisoblanadi. Bundan tashqari, raqamli analitik vositalarni joriy etish muhim ahamiyatga ega, bu kompaniyalarga talab dinamikasini, iste’molchilarning xulq-atvorini va raqobatchilarning narxlash siyosatini tahlil qilish imkonini beradi. Bunday vositalardan foydalanish narxlash strategiyalarini o‘zgaruvchan bozor sharoitlariga tezroq moslashtirish imkonini beradi. [9][10]

Klaster tizimida narx siyosati individual korxona darajasida emas, balki yagona qiymat zanjiri asosida shakllanadi. Bu esa xarajatlarni kamaytirish, resurslardan samarali foydalanish va eksport bozorlarida raqobatbardoshlikni oshirish imkonini beradi. [11]

Xulosa. To‘qimachilik sanoati kompaniyalarida narx belgilash mexanizmlarini takomillashtirish ularning raqobatbardoshligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Samarali narx siyosatini shakllantirish bozor talabi, xomashyo narxlari, raqobat muhiti, valyuta kurslarining o‘zgarishi va davlat tomonidan tartibga solishni hisobga olishni talab qiladi. Ushbu omillarni har tomonlama ko‘rib chiqish kompaniyalarga yanada moslashuvchan narxlash strategiyasini ishlab chiqish, moliyaviy natijalarning barqarorligini ta’minlash va ichki va tashqi bozorlardagi mavqeini mustahkamlash imkonini beradi**.** Innovatsion klaster yondashuvi narx siyosatini takomillashtirishning muhim uslubiy asosi bo‘lib xizmat qiladi. [12][13]

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 11 сентябрдаги «Ўзбекистон – 2030» стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида»ги ПФ-158-сонли Фармони. https://lex.uz/docs/-6600413

2. Freeman R.E. Strategic Management: A Stakeholder Approach. – Boston: Pitman Publishing, 1984.

3. Porter M.E., Kramer M.R. Creating Shared Value // Harvard Business Review. – 2011.

4. Porter M.E. Clusters and the New Economics of Competition // Harvard Business Review. – 1998.

Латипов Ашур Али Рустам ўғли Сирожов Азизбек Сайд ўғли	ФУНКЦИИ И ЗНАЧЕНИЕ ЧАСТНЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В МЕХАНИЗМАХ ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ «ЗЕЛЕНЫХ» ИННОВАЦИЙ	1224
5-SHO‘BA. INNOVATSION KLASTERLARNI MILLIY IQTISODIYOT SOHA VA TARMOQLARIDA SHAKLLANTIRISHNING USLUBIY ASOSLARI		
Aynakulov Muxitdin Abduxamidovich	KLASTER DOIRASIDAGI ISHLAB CHIQARISH KOOPERATSIYASINI TASHKIL ETISH VA RIVOJLANTIRISH TAMOYILLARI VA SHAKLLARI	1227
Ernazarov Nuriddin Elamonovich	DAVLAT BYUDJET DAROMADLARNI SHAKLLANTIRISHDA SOLIQLARNING AHAMIYATI	1230
Ernazarov Nuriddin Elamonovich	BYUDJETLAR DAROMAD BAZASINI OSHIRISHDA AKSIZ SOLIG‘INING ROLI	1235
Shavqiyev Erkin Abduxakimov Jamshid	IQLIM O‘ZGARISHINING GLOBAL IQTISODIY O‘SISHGA TA’SIRI	1239
Hasanova Sadoqat Bahodir qizi	TO‘QIMACHILIK SANOATIDA INNOVATSION KLASTERLAR ASOSIDA NARX SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISHNING USLUBIY ASOSLARI	1242
Tursunov Akmal Mirzayeva Munisa Xolmuratovna, Do‘sboboyeva Nargiza Ziyadulla qizi, Mambetova Raushana Zayniddinovna	XALQARO BIZNESNING GLOBAL MUHITI	1246
Murodov Orif Jumayevich [2]G‘ulomov Haydarbek Ilyos o‘g‘li	KLASTER TIZIMIDA QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA PUL OQIMLARI VA MOLIYALASHTIRISH NOMUTANOSIBLIGI	1250
Pulatov Shahron Axmedovich	QURILISH SOHASIDA LOYIHA BOSHQARUVINI JORIY ETISHNING KLASTER YONDASHUVI	1252
Sattorova N.T.	O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTINI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA INNOVATSION MENEJMENTNING ZAMONAVIY MODELLARI VA ULARNING TAHLILI	1256